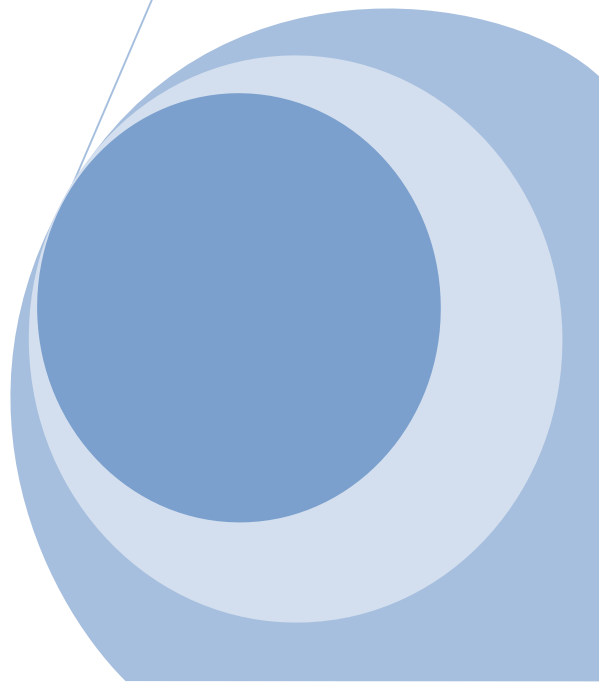

تحقیقات پیمایشی^۱

درس روش تحقیق پیشرفته / جلسه اول

فهرست مطالب

۳	اهداف کلی.....
۳	۱ پیمایش چیست؟.....
۳	۱,۱ مقدمه و اهمیت موضوع.....
۴	۱,۲ کاربردهای پیمایش.....
۴	۱,۳ عوامل مهم در آغاز فرایند پیمایش.....
۵	۱,۴ مقایسه روش پیمایش با سایر روش ها.....
۵	۱,۵ مزایای پیمایش.....
۵	۱,۶ انتقادات وارده بر روش پیمایش.....
۶	۲ نمونه گیری.....
۶	۲,۱ طراحی نمونه.....
۶	۲,۲ روش های انتخاب نمونه.....
۶	۲,۳ انواع نمونه گیری احتمالی.....
۷	۲,۴ انواع نمونه گیری غیر احتمالی.....
۷	۲,۵ قابلیت اعتبار تحقیقات پیمایشی.....
۷	۲,۶ پایایی پیمایش.....
۸	۳ مراحل گردآوری داده ها در تحقیقات پیمایشی.....
۸	۳,۱ مقدمه و اهمیت موضوع.....
۹	۳,۲ پیمایش های فردی و گروهی.....
۱۰	۳,۳ روش های اجرای پیمایش.....
۱۰	۳,۴ پیمایش کاغذی سنتی.....
۱۰	۳,۵ پیمایش های رایانه ای.....
۱۰	۳,۶ پیمایش از طریق مصاحبه رو دررو.....
۱۰	۳,۷ پیمایش های مصاحبه ای تلفنی.....
۱۲	خلاصه.....
۱۳	منابع.....

اهداف کلی

در تدوین این درس اهداف کلی زیر مد نظر است :
انتظار می رود پس از خواندن مطالب این نوشتار به اهداف زیر نائل آید.

۱. آشنایی با اهمیت پیمایش
۲. آشنایی با روش های نمونه گیری در پیمایش
۳. آشنایی با روش های انجام پیمایش

شناسه جستار

عنوان جستار:
تحقیقات پیمایشی

نویسنده: دکتر میترا امینی

دانشیار مرکز مطالعات و توسعه آموزش پزشکی
آخرین تاریخ به روز رسانی: ۱۳۹۰/۵/۲۵

طراح آموزشی: دکتر مانوش مهربانی

ویرایش: زهرا صفاری

کارشناس مرکز مطالعات و توسعه آموزش پزشکی

با همکاری:
مرکز مطالعات و توسعه آموزش پزشکی
قطب علمی آموزش الکترونیکی
دانشگاه علوم پزشکی شیراز

۱ پیمایش چیست؟

➤ مفاهیم کلیدی

۱. در مطالعات پیمایشی اطلاعات مربوط به جمعیت از طریق نمونه ای از آن جمعیت جمع آوری می شود.
۲. مطالعات پیمایشی در صورتیکه خوب سازماندهی شده باشند اطلاعات ذیقیمتی را در مورد مسائل سازمانی می دهند.

➤ اهداف یادگیری

شما پس از مطالعه مطالب این نوشتار قادر خواهید بود:

۱. اهمیت پیمایش در سازمان را ذکر کنید.
۲. کاربردهای پیمایش در سازمان را لیست کنید.
۳. مزایا و معایب پیمایش را توضیح دهید.

۱,۱ مقدمه و اهمیت موضوع

مطالعات پیمایشی مطالعاتی هستند که اطلاعات مربوط به یک جمعیت از طریق نمونه ای از آن جمعیت، جمع آوری می شود. این نمونه معمولاً کسری از جمعیت مورد مطالعه است. در پیمایش عمدتاً از پرسشنامه استفاده می شود لیکن سایر فنون جمع آوری اطلاعات نظیر مصاحبه نیز در پیمایش به کار می روند گفته می شود که از نظر سابقه تاریخی حکام مصر برای کمک به اداره قلمرو خود به سرشماری می پرداختند. اولین پیمایش های سازمانی در سالهای بعد از جنگ جهانی دوم به کار رفت. Survey در فرانسه از مصدر Sonder به معنای تحقیق پیمایشی است. این روش یکی از روش های تحقیق کمی است نه کیفی.

۱,۲ کاربردهای پیمایش

❖ جمع آوری اطلاعات

اگر پیمایش خوب سازماندهی شده باشد به سازمان کمک می کند که اطلاعات دقیقی در خصوص طیف گسترده ای از مسائل جمع آوری گردد. یکی از مثالهای این مورد نظرسنجی پایان خدمت از کارکنان یک سازمان است این نظر سنجی می تواند اطلاعات مهمی در خصوص مشکلات سازمان به مدیران ارائه دهد.

❖ بهبود ارتباطات

این پیمایش می تواند ارتباط بین مدیر و کارکنان را بهبود بخشد و سبب تقویت انگیزه و روحیه اعضای سازمان شود. اگر کارکنان احساس کنند که نظرات و خواسته هایشان برای مدیران دارای اهمیت است فعالیت مناسب تری را در سازمان ارائه خواهند داد.

❖ بازنگری و ارزیابی آثار تغییرات سازمانی

اگر پیمایش به طور مرتب انجام شود، اطلاعات دقیقی را در خصوص وضعیت عملکرد یک سازمان به دست مدیران می دهد.

۱,۳ عوامل مهم در آغاز فرایند پیمایش

یکسری عوامل بایستی در آغاز فرایند پیمایش مد نظر قرار گیرد:

✓ هزینه پیمایش

باید هزینه پیمایش مورد بررسی قرار بگیرد یک پیمایش خوب آسان و کم هزینه نیست. هزینه بسیاری صرف نیروی انسانی و ملزومات برای طراحی، اجرا، تجزیه و تحلیل و معرفی مراحل مختلف فرایند پیمایش می شود همیشه علاوه بر هزینه مستقیم باید هزینه های غیر مستقیم را نیز مد نظر قرار داد. گاهی این هزینه های غیر مستقیم از هزینه های مستقیم بیشتر هستند.

✓ نیروی کارشناس دارای مهارت

برای انجام یک پیمایش خوب وجود نیروی کارشناسی که در زمینه طراحی پرسش، نمونه گیری و تجزیه و تحلیل داده ها مهارت داشته باشند ضروری است. اگر این افراد در سازمان وجود ندارند باید از مشاورانی در بیرون سازمان جهت انجام بخشی از فرایند پیمایش یا تمام آن کمک گرفت.

✓ امکان جایگزینی سایر روش ها با پیمایش

اگر بتوانیم از روشهای کم هزینه تر جهت انجام پیمایش استفاده کنیم بهتر است آن روش ها را با پیمایش جایگزین کنیم به عنوان مثال جهت تعیین هزینه غیبت کارکنان بهتر است بجای پیمایش از طریق کامپیوتر داده های مربوط به غیبت کارکنان را جمع آوری کنیم.

✓ استفاده بیش از حد از پیمایش

گاهی اوقات استفاده بیش از حد از پیمایش سبب می شود که افراد پاسخ درست و دقیقی به سئوالات ما در پیمایش ندهند. بعضی مواقع کاهش درصد پاسخ دهی در پیمایش ها به خاطر این است که افراد از این پیمایش ها خسته شده اند. بسیاری از کارکنان و افراد بمبارانی از پیمایش ها و نظر سنجی ها در محل کار، خانه و حتی در تعطیلات دریافت می کنند. بعضی مواقع نیز افراد احساس می کنند که اطلاعاتی که در این پرسشنامه ها تکمیل می کنند بطور واقعی مورد استفاده قرار نمی گیرد. توصیه ما این است که پیمایشی انجام ندهید مگر آنکه واقعاً بخواهید پاسخ آن را بدانید و آمادگی این را داشته باشید که براساس اطلاعات جمع آوری شده کار را پیگیری کنید.

۱,۴ مقایسه روش پیمایش با سایر روش ها

روش پیمایش در مقایسه با سایر روش ها دارای تفاوت هایی است مثلاً در مطالعه موردی فقط یک واحد تحلیل وجود دارد و تمام داده ها برای آن واحد جمع آوری می شود. روش تجربی نیز چون مداخله صورت می گیرد با پیمایش متفاوت است.

۱,۵ مزیت پیمایش

امکان انجام مشاهدات بسیاری بر روی واحدهای مورد مطالعه

این امکان در صورتی که پرسشنامه دقیق طراحی شده باشد و یا مصاحبه خیلی خوب انجام شود قابل دستیابی است ممکن است دهها یا صدها پرسش در یک پیمایش طوری طراحی شود که بتواند جنبه های مختلفی از زندگی پاسخ دهندگان و یا دیدگاههای آنان را مورد بررسی قرار دهد.

۱,۶ انتقادات وارده بر روش پیمایش

روش پیمایش تنها به جنبه های خاصی از اعتقادات و کنش های فرد می پردازد و زمینه ای را که این اعتقادات و کنش ها در جریان دارند در نظر نمی گیرد. به عنوان مثال شرکت منظم یک فرد در کلیسا می تواند ناشی از فشارهای اجتماعی باشد. از طرفی استفاده از روش پیمایش مستلزم احتیاط بیشتر در تمامی مراحل کار نظیر نگارش دقیق پرسشنامه ، رعایت کامل طرح نمونه گیری، استخراج دقیق داده ها است و کوچکترین خطایی در این موارد سبب نادرستی پیمایش خواهد شد. بررسی های پیمایشی صرفاً امکان پیش بینی مشروط را فراهم نموده و موجب شناسایی محتمل ترین راه حل در بین راه حل های گوناگونی فراهم می کند که در حل مسائل وجود دارد ولی قطعی نیست.

از طرف دیگر روش پیمایش قادر به یافتن علت بین پدیده ها نیست. زیرا تنها همبستگی بین دو پدیده را نشان می دهد. همبستگی نیز دلیل علت نیست مثلاً در همبستگی بالای بین دو پدیده الف و ب حالات مختلفی ممکن است بین آنها متوجه باشد. مثلاً الف علت ب ، ب علت الف یا پدیده سومی علت پدیده الف و ب باشد حالات دیگری هم ممکن است که نشانگر عدم علت همبستگی بین متغیرهاست.

➤ آزمون

۱. کدام یک از موارد زیر از مزایای پیمایش به حساب می رود؟
الف) امکان انجام مشاهدات بسیاری روی واحدهای مورد مطالعه
ب) پیدا کردن روابط عملی بین متغیرها
ج) امکان پیش بینی قطعی
د) در نظر گرفتن زمینه اعتقادات فرد

گزینه " الف " صحیح است

۲. پیمایش از نظر روش تحقیق جزء کدام یک از روش های تحقیق است :

الف) کمی ب) کیفی ج) هر دو د) هیچکدام

گزینه " الف " صحیح است

۲ نمونه گیری

➤ نکات کلیدی

۱. نمونه در تحقیق پیمایشی باید آنقدر بزرگ باشد که بتواند نیازها را از لحاظ قابل اطمینان بودن برآورده سازد.
۲. همیشه باید اعتبار و پایایی مطالعات پیمایشی را مد نظر قرار داد.

➤ اهداف یادگیری

شما پس از مطالعه این نوشتار قادر خواهید بود:

۱. انواع روش های نمونه گیری در پیمایش را شرح دهید.
۲. روش های تعیین اعتبار و پایایی در تحقیقات پیمایشی را توضیح دهید.

۲,۱ طراحی نمونه

تقریباً هر پیمایشی از نوعی نمونه گیری استفاده می کند. نمونه گیری یعنی مشارکت تعدادی از جامعه آماری برای نشان دادن کل جامعه آماری، صرفه جویی دلیل اصلی نمونه گیری است. پیمایش کردن تک تک افراد یک جامعه آماری با استفاده از شمارش معمولاً از جهت زمان، پول و کارکنان فوق العاده پرهزینه است. با آن که نمونه گیری فوق العاده علمی و اقتصادی است باید آن را به طرز درستی انجام داد و گرنه انحراف یا سوگیری از نتایج بوجود خواهد آمد. نمونه را باید به طور صحیح انتخاب کرد و همیشه در پیمایش به این نکته توجه کرد که نمونه در یک تحقیق پیمایشی باید آن قدر بزرگ باشد که بتواند نیازها را از لحاظ قابل اطمینان بودن برآورده سازد.

۲,۲ روش های انتخاب نمونه

نمونه گیری به دو نوع مختلف تقسیم می شود. نمونه گیری احتمالی و نمونه گیری غیر احتمالی. نمونه گیری احتمالی نمونه گیری است که در آن هر فرد شانس برابری یا دست کم معینی برای انتخاب شدن دارد در حالی که در نمونه گیری غیر احتمالی پاره ای از افراد شانس بیشتر ولی نامعینی برای انتخاب شدن دارند.

۲,۳ انواع نمونه گیری احتمالی

❖ احتمالی تصادفی

مطلوب ترین نوع نمونه گیری است تقریباً برای هر نوع پیمایشی مناسب است. نمونه های تصادفی از لحاظ قابلیت اعتماد و اعتبار داده ها اهمیت دارند. وقتی پاسخ دهندگان به طور تصادفی انتخاب می شوند احتمال هر شخصی در آن نمونه در نظر گرفته شده دقیقاً معادل احتمال هر فرد دیگری است سوگیری در این نوع نمونه گیری کم است .

❖ احتمالی طبقه بندی

اول جامعه آماری به چند طبقه تقسیم می شود این طبقات معمولاً براساس ویژگی جمعیتی خاصی انتخاب می شوند سپس درون هر طبقه نمونه گیری احتمالی صورت می گیرد.

❖ احتمال خوشه ای

بعضی مواقع آن جامعه آماری که قرار است پیمایش انجام شود از نظر جغرافیایی از هم جدا بوده و یا وسیعاً پراکنده می باشد. از نظر تعریف خوشه واحدی است حاوی جمعی از عناصر جمعیت.

۲,۴ انواع نمونه گیری غیر احتمالی

❖ نمونه گیری آسان و ساده

افراطی ترین و نامطلوب ترین شکل نمونه گیری، نمونه گیری غیر احتمالی است. این روش نشانه تنبلی یا سستی پژوهشگر است و در پژوهش های سرهم بندی شده به کار می رود! نمونه مشهور آن این است که مصاحبه گر در گوشه ای از خیابان می ایستد و به طور اتفاقی از میان رهگذران پاسخگویان را انتخاب می کند چنین پاسخگویانی معرف هیچ جمعیت خاصی نیستند.

❖ نمونه گیری غیر احتمالی سهمیه ای

در این نمونه گیری غیر احتمالی براساس هر گروه نمونه گیری صورت می گیرد مثلاً مصاحبه گر با ۵ مرد و ۵ زن مصاحبه می کند یا ۵ تا با سواد و ۵ تا بیسواد.

❖ نمونه گیری غیر احتمالی انباشتی (گلوله برفی)

این نوع نمونه گیری در جمعیت هایی که شناسایی آنان مشکل است به کار می رود مثلاً در معتادان تزریقی که هر معتاد نفر بعدی را معرفی می کند.

۲,۵ قابلیت اعتبار تحقیقات پیمایشی

برای ارزیابی اعتبار این مطالعات دو شیوه اصلی وجود دارد.

الف : اعتبار معیار

در این شیوه نحوه پاسخگویی افراد به پرسش های جدید برای سنجش یک مفهوم با نحوه پاسخگویی آنها به نسخه های جا افتاده و موجود آن مفهوم مقایسه می شود، اگر پاسخ افراد به نسخه های جدید و نسخه های جا افتاده از همبستگی بالایی برخوردار بود به معنی معتبر بودن نسخه حساب می شود.

ب : اعتبار محتوا

آیا سوالات تا چه حد مفهوم را می سنجد به طور مثال آزمون محاسباتی که منحصر به تفریق باشد و توانایی جمع و ضرب و تقسیم را نسنجد فاقد اعتبار محتوا است.

۲,۶ پایایی پیمایش

همانگونه که می دانید پایایی به مفهوم بدست آوردن نتایج یکسان در صورت تکرار پیمایش اطلاق می شود. برای بدست آوردن بیشترین پایایی باید منابع و ریشه های ناپایایی را شناخت. مثلاً ممکن است ناپایایی پرسش ناشی از جمله بندی باشد، چه بسا پاسخگو در مواقع مختلف برداشت متفاوتی از پرسش بکند. مصاحبه گران مختلف می توانند از پاسخگو پاسخ های متفاوتی بیرون بکشند. همچنین ممکن است جنس، زمینه قوی و ظاهر مصاحبه گر بر پاسخها تاثیر بگذارد. حتی بعضی مواقع کد گذاری هم می تواند منبع خطا باشد. کد گذاران مختلف پاسخ یکسانی را به طرق مختلف کد گذاری می کنند. حتی پرسش های خوب ساخته شده نیز بعضی از مواقع از مسئله ناپایا بودن میرا نیستند.

➤ **آزمون**

۱. کدامیک از موارد زیر در خصوص پایایی پیمایش ها صحیح است ؟

- الف (پرسشهای خوب ساخته شده همیشه از موضوع ناپایا بودن مبرا هستند.
 ب (ناپایایی می تواند ناشی از جمله بندی کلمات باشد
 ج (جنس و ظاهر مصاحبه گر تأثیری بر پاسخ ها ندارد
 د (در بحث پایایی کدگذاری اهمیت چندانی ندارد.

گزینه " ب " صحیح است

۲. کدامیک از موارد زیر صحیح است ؟

- الف (نمونه گیری آسان بهترین روش نمونه گیری در پیمایش است
 ب (در نمونه گیری گلوله برفی افراد مورد نظر از ابتدای نمونه گیری مشخص هستند
 ج (در نمونه گیری احتمالی تصادفی سوگیری کم است
 د (درنمونه گیری خوشه ای از نظر جغرافیایی جمعیت بهم نزدیک هستند.

گزینه " ج " صحیح است

۳ مراحل گردآوری داده ها در تحقیقات پیمایشی

➤ **نکات کلیدی**

۱. در پیمایش های فردی گمنام بودن و محرمانه ماندن بهتر رعایت می شود.
۲. روشهای اجرای پیمایش از طریق کاغذ ، رایانه ، پست الکترونیک و مصاحبه رو در رو می باشد.

➤ **اهداف یادگیری**

شما پس از مطالعه این نوشتار قادر خواهید بود:

۱. مزایا و معایب پیمایش های فردی و گروهی را ذکر کنید:
۲. روش های انجام پیمایش را شرح دهید.

۳,۱ مقدمه و اهمیت موضوع

بعد از این که گروه پیمایش محتوای پیمایش و مشخصات افرادی را که به پیمایش پاسخ خواهند داد مشخص و تعیین کرد، نوبت به تعیین ساز و کارهای مربوط به روش جمع آوری داده ها می رسد. این ساز و کارها را اصطلاحاً روش های اجرای پیمایش^۲ می نامند. روش های اجرای پیمایش شامل مجموعه هایی (مثلاً فردی / گروهی) می شود که در آنها کارکنان مورد پیمایش ، فرمت یا روشی را که پیمایش به آنها ارائه می شود (مثلاً کاغذ/ رایانه/ مصاحبه) و روش بازگرداندن پیمایش (پستی / جعبه اخذ رای) را دریافت می کنند.

² - survey administration procedure

یک مسئله اصلی آن است که آیا پیمایش گروهی بهتر است یا پیمایش فردی. باید با توجه به اندازه نمونه، محتوای پیمایش و دیگر عوامل مناسبترین روش اجرای پیمایش را انتخاب کرد. ما چهار روش مهم اجرای پیمایش را بررسی می کنیم.

این چهار روش عبارتند از: کاغذ، رایانه، مصاحبه رو در رو، و مصاحبه تلفنی منتها قبل از این بحث در خصوص پیمایش های فردی و گروهی صحبت کوتاهی خواهیم داشت.

۳,۲ پیمایش های فردی و گروهی

یک تصمیم مهم در فرایند پیمایش سازمانی این است که آیا پیمایش را باید گروهی اجرا کرد یا فردی. در یک پیمایش فردی، پاسخ دهنده شخصاً به مرکز پستی مراجعه کرده و بسته پیمایش را تحویل می گیرد یا اینکه یکی از اعضای گروه پیمایش بسته پیمایش را در محل کار به او تحویل می دهد. این نوع پیمایش، میزان بالایی از دو ویژگی گمنام بودن و محرمانه ماندن را فراهم می آورد و اغلب برای پیمایش های حاوی پرسش های حساس از پیمایش فردی استفاده می شود. پیمایش فردی همچنین روشی مناسب برای انجام پیمایش از گروه های بسیار خاص مثل خریداران جدید اتومبیل و اعضای سازمانهای حرفه ای می باشد. در پیمایش های گروهی پاسخ دهندگان در یک گروه در کنار هم قرار داده می شوند (مثلاً در محل کارشان) سپس مجری پیمایش پرسشنامه ها را بین آنها توزیع می کند و در آنجا حضور دارد تا پاسخی را جمع آوری کند. در این روش نرخ پاسخ گویی بالاست و پژوهشگر روی اوضاع کنترل دارد. ولی متقاعد کردن پاسخ دهندگان از محرمانه ماندن اطلاعات مشکل است.

۳,۳ مقایسه بین پیمایش های فردی و گروهی

پیمایش گروهی	پیمایش فردی	
کاغذ، اسکنر، رایانه شبکه ای	کاغذ، اسکنر، نامبر، رایانه شخصی، رایانه شبکه ای	از چه روش های اجرایی می توان استفاده کرد؟
در زمان تعیین شده بوسیله مجری پیمایش	هر وقت که پاسخ دهنده بخواهد	پیمایش چه موقع تکمیل خواهد شد؟
محل های تعیین شده توسط مجری پیمایش	هر کجا که پاسخ دهنده بخواهد	پیمایش کجا تکمیل خواهد شد؟
مجری پیمایش	خود پاسخ دهنده	چه کسی بر اجرای پیمایش کنترل خواهد داشت؟
کنترل زیاد	کنترل کم	چقدر کنترل بر شرایط حاکم بر جمع آوری داده ها وجود دارد؟
درصد بیشتری از پیمایش ها تکمیل خواهد شد	درصد کمتری از پیمایش ها تکمیل خواهد شد	کدام روش اجرا، نرخ پاسخ بیشتری خواهد داشت؟
زمان کمتر	زمان بیشتر	برای جمع آوری داده ها چقدر زمان نیاز است؟
به عوامل بسیاری بستگی دارد اما معمولاً هزینه های غیر مستقیم مثال زمان شخصی بیشتر است	به عوامل بسیاری بستگی دارد ما معمولاً هزینه های مستقیم مثل چاپ و پست بیشتر است	هزینه نسبی دو روش اجرای پیمایش چقدر است؟
اگر چه پاسخ ها ممکن است گمنام بماند اما مشارکت فرد مخفی نمی ماند، بهر حال میتوان اطلاعات را محرمانه نگه داشت.	میزان گمنامی بالا میزان محرمانه ماندن بالا	پاسخ دهندگان از چه میزان گمنامی و محرمانه ماندن برخوردار خواهند شد؟

۳,۴ روش های اجرای پیمایش

انتخاب مناسب ترین روش اجرای پیمایش، از طریق کاغذ، رایانه، پست الکترونیک، مصاحبه رو دررو یا تلفن، به عواملی چون تعداد مطلوب پاسخ دهندگان، سرعت جمع آوری اطلاعات، عمق و محتوای اطلاعات مورد نیاز و میزان ضرورت گمنام ماندن پاسخ دهنده بستگی دارد. هر روش مزایا و معایبی دارد. این بخش به بررسی نقاط قوت و ضعف آن روش ها و به توصیف روش های کلی آنها می پردازیم. ما با متداول ترین روش مورد استفاده یعنی پیمایش های کاغذی آغاز می کنیم.

۳,۵ پیمایش کاغذی سنتی

روش پیمایش کاغذی سنتی ۳ هنوز متداول ترین نوع مورد استفاده پیمایش است. مثلاً رستوران ها، هتل ها، و دیگر سازمان ها اغلب کارت های اظهار نظری دارند که حاوی نظرسنجی های کوتاه است و نظر مشتریان را درباره خدمات ارائه شده جویا می شود. همینطور کارت های ضمانت محصولات نیز حاوی سؤالاتی درباره ویژگی ها و مشخصات فردی خریدار آن محصولات است.

۳,۶ پیمایش های رایانه ای

تا چندی پیش بهره گیری از رایانه برای انجام پیمایش نیازمند مهارت های خاص برنامه ریزی و تجهیزات گرانبه سخت افزاری بود، با افزایش قابلیت های رایانه ها و توزیع گسترده یارانه درجهان و طراحی نرم افزار های کم هزینه تر، اجرای پیمایش توسط رایانه ساده تر شده است. در دسترس بودن رایانه های شخصی پیشرفته و نسبتاً ارزان، انجام پیمایش سازمانی از طریق رایانه مثل اینترنت را جذاب تر کرده است. یک پیشرفت جدید تر در عرصه رایانه، یعنی شبکه های ارتباطی رایانه، حتی فرصت های بیشتری را برای اجرای پیمایش های سازمانی توسط رایانه ها فراهم آورده است. همچنین پست های الکترونیکی در سالهای اخیر جهت انجام پیمایش قابل استفاده هستند.

۳,۷ پیمایش از طریق مصاحبه رو دررو

از جمله روش های مطلوب و متداول انجام پیمایش، روش مصاحبه است. معمولاً جامعه شناسان و پیمایشگران بازار از این روش استفاده می کنند. مصاحبه گر دستور العمل ها، پرسش ها و گزینه ها را می خواند و سپس پاسخ های پاسخ دهنده را ثبت و ضبط می کند. مصاحبه رو در رو به مصاحبه گر امکان می دهد تا پاسخ های غیر مترقبه را بررسی یا پیگیری کند، واکنش های غیر کلامی پاسخ دهنده را یادداشت کند، و ابهامات پاسخ دهنده در خصوص پرسش ها را پاسخ داده و برطرف کند.

۳,۸ پیمایش های مصاحبه ای تلفنی

معمولاً از تلفن برای انجام پیمایش یا مصاحبه با عموم مردمی استفاده می شود که حداقل هر چند هفته یکبار به ما تلفن می کنند و از ما می خواهند تا در پیمایش مصاحبه ای تلفنی شرکت کنیم. در عمل، دانشمندان علوم اجتماعی، پژوهشگران بازار و ناظران انتخابات بیشتر از مصاحبه تلفنی استفاده می کنند و معمولاً خیلی کم پیش می آید که نظر سنجی از کارکنان را با این روش انجام بدهند.

➤ آزمون

۱. کدامیک از موارد زیر در خصوص روش مصاحبه رو در رو در پیمایش صحیح است؟

الف (خیلی متداول نیست

ب (امکان پاسخ به سئوالات افراد وجود ندارد.

ج (امکان ثبت واکنش های غیر کلامی وجود دارد.

د (همه موارد فوق

گزینه " ج " صحیح است

۲. همه جملات زیر صحیح است بجز :

الف (در پیمایش های فردی محرمانه بودن افراد بهتر رعایت می شود.

ب(در پیمایش های گروهی می توان جلسات را بهتر کنترل کرد.

ج (روش پیمایش کاغذی سستی هنوز متداول ترین نوع مورد استفاده در پیمایش است .

د (زمان بیشتری جهت پیمایش های فردی به نسبت پیمایش های گروهی لازم است .

گزینه " د " صحیح است

خلاصه

مطالعات پیمایشی مطالعاتی هستند که در آنها اطلاعات مربوط به یک جمعیت از طریق نمونه ای از آن جمعیت ، جمع آوری می شود این نمونه معمولاً کسری از جمعیت مورد مطالعه است. این مطالعات دارای مزایای مهمی هستند و به سازمان کمک می کنند که اطلاعات دقیقی در خصوص مسائل جمع آوری کنند. لیکن طراحی آنها بخصوص نوع نمونه گیری بسیار حائز اهمیت است و هر گونه اشتباهی ممکن است اعتبار یا پایایی این نوع مطالعات را خدشه دار می کند. این مطالعات به صورت فردی و گروهی قابل انجام هستند و جهت جمع آوری اطلاعات محتوایی از پرسشنامه، مصاحبه و کامپیوتر و اینترنت استفاده کرد.

منابع

- ۱- تحقیق پیمایشی راهنمای عمل نوشته جک ئی ادواوز و همکاران ترجمه دکتر سید محمد اعرابی و داوود ایزدی چاپ دوم ۱۳۸۹.
- 2- Alreck pl2 settle RB. The survey research hand book 1985. Homewood, Il : Richard D Irwin